

מאמרי פחד יצחק פסח מאמר לב

י. ובודאי שבמקום זה עלינו לבאר המעלות המיוחדות של שני מהלכים אלו ההפכים אחד מהשני. יום קודם ללילה או לילה קודם ליום. ומובן הדבר נעוץ הוא ביסוד שהשריש בנו המהר"ל על אופיו ומהותו של הלילה. שבלשונו מורה לילה על העדר המציאות בניגוד ליום ואור שמורה על מציאות. והנה מתוך יסוד זה נשקפים הם שתי סקירות. מחד גיסא, ביטול מציאות מורה על שליליות, על חורבן. ונמצא דסקירה זו מתאימה ללילה במערכה של "ויהי ערב ויהי בוקר". בשעה שערב מתפרש בתור גועל ושלילה, מנהרים אורות של מעיקרא חשוכא והדר נהורא. געול הנפש, שתבוא הטהרה אחרי הרוחניות. ואילו מאידך גיסא ביטול מציאות ההוה מועיל להופעתו של אור החיובי הגנוז. שבשעה שמוחו של אדם עסוק בענייני ההוה, אין אלו נותנים לו חרות להזכרת הנשכח שהרי עסוק הוא בהוה, והוה ועבר חלוקים הם. אבל בשעה שמציאות ההוה בטלה, מתעוררים ועולים ממעמקים זכרונות העבר. ולכן מסוגל הוא הלילה להזכרת הנשכחות. ונמצא דסקירה זו מתאימה ללילה במערכה של "לילה הולך אחר היום". דמעיקרא בהיותו עובר נשתרשו בו השגות דקדושה, ואורה, דגר דלוק על ראשו, ואח"כ בא זמן הפרעות וסתירות שבהאי עלמא אבל מועיל הוא לו הלילה להזכר על בחינת האור המושרש בו. ויוצא לנו שביטול המציאות שהוא לילה מסתעף לשני דרכים: (1) חורבן ומזיקים. (2) זמן מועיל להזכרה. תועלת הראשון היא בבחינת הגוף, ויהי ערב ויהי בוקר; תועלת השני היא בבחינת הנשמה, לילה אחר היום. הזכרה אחרי השרשת האור.

חולין דף פג.

גמ' ת"ר את זו דרש ר"ש בן זומא לפי שכל הענין כולו אינו מדבר אלא בקדשים^י ובקדשים לילה הולך אחר היום יכול אף זה כן נאמר כאן יום אחד ונאמר במעשה בראשית יום אחד מה יום אחד האמור במעשה בראשית היום הולך אחר הלילה אף יום [אחד] האמור באותו ואת בנו היום הולך אחר הלילה

חתם סופר פרשת ויצא

איברים יפדרים של תמיד יום, והיינו משום דקדשים הלילה הולך אחר היום כמבואר ס"פ או"צ, ובמקום אחר כחצתי טעם לזה כי הלל יפלא שיהיה קדשים דומים לז"ע שהלילה הולך אחר היום והכיפוף בישראל שהיום הולך אחר הלילה ומ"ע ידמו קדשים לז"ע ולא לישראל, ואמרתי כי או"צ טע"ז דומה להם ליום וטע"ז להם לילה, ע"כ לילה הולך אחר היום, וישראל טע"ז דומה להם ללילה וטע"ז ליום כי יפה טע"ז ח"י קורח רוח טע"ז מכל חיי העב"ז ע"כ יום הולך אחר הלילה תחלה לילה ואח"כ יום, אמנם קדשים המרמזים על נדיקים קדושי עליונים אשר יפה להם טע"ז ח"י צמחות ומע"ט טע"ז מכל חיי עב"ז ח"כ לדידכו הוה טע"ז יום תחלה ואח"כ לילה טע"ז ח"ש.

בית יעקב ויקרא אות מ'

קבוצה בחדש נקרא זאת מלדו לילה. ושלמים נאכלין לשני ימים כי שלמים רומז על אדם השלם שלאדם כזה מסעימין אותו מפרי מעשיו בעוה"ז וכגוונא דמלינו ציעאצ"ה צהשבע עשרה שנה שהיה במלכים היה טועם מעין עוה"ז כדאיתא () זה רומז מה שקרבן שלמים נאכלין לשני ימים שטועם מפרי מעשיו בעוה"ז והקרבן קיימת לו לעוה"ז: